दितुं D.) । श्रूयेते चार्यवह्नीतौ श्लोकौ द्वैपायनेन वै ॥ ८॥ कीर्तिमतः स्वर्गवासो नरकस्तद्विपर्ययात् । दिवं स्पृशंति भूमिं च यस्य (? यश्च B.) पुण्येन कर्मणा ॥९॥ यावत्सशब्दो (सुशब्दो? 'bene audiens') भवति तावत्पुरुष उच्यते । पुरुषश्चाविनाशी च कथ्यते शाश्वतोऽव्ययः ॥१०॥ नरके पुरुषः प्रोक्तो विपरीते मनीषिभिः । तस्माच्छांबं समाहूय तथा देवीगणं वह ॥११॥ आसनेषूपविष्टानां तासां क्षोभं तु शांबतः । लक्षयिष्याम्यहं सर्वं सत्यं वासत्यमेव वा ॥१२॥ तावत्संख्यासनान्येव स्वास्तीर्णानि भागशः । पद्मपत्रैरुपेतानि कृतानि मुनिना सह ॥१३॥ सर्वासामुपविष्टानां (?) प्रत्येकं केशवस्तदा । पश्चाच्छांबं समाहूय (?) तस्याग्रे कृतसंपुटः ॥१४॥ स्थितो मुहूर्तं किं कार्यमादिशस्वाब्रवीत्तदा । दृष्ट्वा रूपमतीवास्य शांबस्यैव वरस्त्रियां ॥१५॥ चुक्षोभ भगवान्देवोऽनंगः संस्मरणात्तथा । उत्तिष्ठध्वं गृहं सर्वा गच्छध्वं स्वं निवेशनं ॥१६॥ निगृह्यमाणा तत्क्षोभं वस्त्रलग्नदलेन च ।[1] गताः सर्वा यथायाताः शांबस्तत्र स्थितो भवेत् ॥ Quo facto Śámba Krishṇae imprecatione lepris afficitur. ततस्तु नारदेनैव शांबशापविनाशनः ॥२८॥ समादिष्टो महान्धर्म आदित्याराधनं प्रति । शांब शांब महाबाहो शृणु जांबवतीसुत ॥२९॥ उदयाचले च पूर्वाह्णे उद्यंतं तु विभावसुं । नमस्कुरु यथाश्राद्धं वेदोपनिषदादिभिः ॥३०॥ त्वयोदितं रविः श्रुत्वा तुष्टिं यास्यति नान्यथा ॥ शांब उवाच ॥ अगम्यागमनात्पापाद्मुक्तो यः पुरुषो भवेत् ॥३१॥ तस्य देवः कथं तुष्टो भविष्यति स वै मुने ॥ नारद उवाच ॥ भविष्यं पुराणमिति तव वादाद्भविष्यति ॥३२॥ ब्रह्मलोके पठिष्यामि ब्रह्मणोऽग्रे त्वहं सदा । सुमंतुर्मर्त्यलोके च मनोः प्रकथयिष्यति ॥३३॥ शांब उवाच ॥ कथं पूर्वाचले गंता मांसपिंडोपमो ह्यहं । पितृशापान्महद्दुःखं प्राप्तोऽस्म्यहमकल्मषः ॥३४॥ नारद उवाच ॥ यथोदयाचले देवमाराध्य लभते फलं । मथुरायां तथा प्रातः षट्सूर्ये-[2] लभेत्फलं ॥३५॥ मध्याह्ने च तथा देवं फलप्रियमकल्मषं । मथुरायां च मध्याह्ने मध्यंदिनगते रवौ ॥३६॥ अस्तंगते यथा देवं सायोराध्य (? शांबाराध्य) फलं लभेत् । मथुरायां तथा पुण्यमुदयास्तरवौ तथा ॥३७॥ प्रातर्मध्यापराह्णे च षट्सूर्ये धारलोपकं । कृष्णगंगोद्भवं चैवं सवनत्रयमेव च ॥३८॥ एवं कुरु यथान्यायमेकाह्ने तु रवेः फलं । आराध्य शांब कुष्ठादि सर्वं पापं जहिष्यसि ॥३९॥ श्रीवराह उवाच ॥ ततः शांबो महाप्राज्ञः कृष्णाज्ञप्तो ययौ पुरीं । मथुरां मुक्तिफलदां रवेराराधनोत्सुकः ॥४०॥ नारदोक्तेन विधिना शांबो जांबवतीसुतः । षट्सूर्ये पूजयामास उदयंतं विभावसुं ॥४१॥ कृत्वा योगेन चात्मानं शांबस्याग्रे रविस्तदा । वरं वृणीष्व भद्रं ते मद्धर्मं प्रकटाय च ॥४२॥ यच्छिक्षितो नारदेन तद्भद्र मम चाग्रतः । शांब पंचाशकैः श्लोकैर्वेदगुह्यपदाक्षरैः ॥४३॥ यत्स्तुतोऽस्मि त्वया वीर तेन तुष्टोऽस्मि ते सदा । स्पृष्टो देवेन सर्वांगस्तत्क्षणादीप्तमच्छविः (? fortasse दीप्तिमच्छविः) ॥४४॥ व्यक्तांगावयवः साक्षाद्द्वितीयोऽभूद्रविर्यथा । मध्याह्ने याज्ञवल्क्यस्य यजुर्माध्यंदिनीयकं (ययूर्मा° D. यज्ञं मा° A. B.) ॥४५॥ अध्यायच्छांबसहितो रविर्मध्यंदिनो यथा । वैकुंठपश्चिमे पार्श्वे तीर्थं माध्यंदिनीयकं ॥४६॥ स्नात्वा माध्यंदिनं दृष्ट्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते । उदयास्ते ततो देवः शांबेन सहितो विराट् ॥४७॥ सायाह्ने कृष्णगंगायां दक्षिणे संस्थितः सदा । तत्र दृष्ट्वा तु सायाह्ने रविमस्तोदयं प्रभुं ॥४८॥ सर्वपापविशुद्धात्मा परं ब्रह्माधिगच्छति ॥ वराह उवाच ॥ एवं शांबस्य तुष्टेन मध्याह्ने तु नभस्तलात् । द्विधा कृत्वात्मयोगेन शांबकुष्ठमपोहत ॥४९॥ शांबप्रख्याततीर्थे तु तत्रैवांतरधीयत । शांबस्तु सह सूर्येण रथस्थेन दिवानिशं ॥५०॥ रविं स पृच्छयामास पुराणं सूर्यभाषितं । भविष्यपुराणमिति ख्यातं कृत्वा पुनर्नवं ॥५१॥ शांबः सूर्यप्रतिष्ठां च कारयामास तत्त्ववित् । उदयाचले सहसांशो (°शुं A. °शु B. D.) र्यमुनायास्तु दक्षिणे ॥५२॥ मध्ये कालप्रियं देवं मध्याह्ने स्थाप्य चोत्तमं । मूलस्थानं ततश्चक्रे अस्ताचलगते रवौ ॥५३॥ स्थाप्य त्रिमूर्त्तिं शांबस्तु प्रातर्मध्यापराह्णिके (? °kím) । मथुरायां तथा चैव स्थाप्य शांबो वसुंधरे ॥५४॥ स्वनाम्ना स्थापयामास पुराणविधिना स्वयं । इदं शांबपुरं नाम माथुराणां कुलेश्वरं ॥५५॥ रथयात्रां (mághamásasya saptamyám) तथा कृत्वा रविणा कथिता यथा । etc. Cf. supra, pp. 31[b], 32[b].

Libellus hujus seculi initio negligenter exaratus est. (Mill 42[c].)

109.

Lit. Devan. Charta Ind. Foll. 216. Long. 13½. Lat. 6½. Linn. 10.

Vishṇupuráṇam. (A.) Incipit: समर्चितो भिमतार्थसिद्धये गणैः सुराणामपि य स्तुतः सदा । अशेषविघ्नेंधनजातवेदसं नमामि तं शुद्धवियंगणाधिपं ॥१॥ पद्मासनं पद्मसमासनं च पद्मस्य योनिं चतुराननं च । षडंगवेदैश्च विभूषितांगं पितामहं तं प्रणतो स्मि नित्यं ॥२॥ जितं ते पुंडरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन । नमस्ते स्तु हृषीकेश महापुरुष पूर्वज ॥३॥[3]

Lib. I. Foll. 1–50[b]. Capp. 22. Lib. II. Foll. 50[b]–77[b]. Capp. 16. Lib. III. Foll. 78[a]–107[a]. Capp. 18. Lib. IV. Foll. 107[a]–147[b]. Capp. 24. Lib. V. Foll. 147[b]–198[b]. Capp. 38. Lib. VI. Foll. 198[b]–216[b]. Capp. 8.

Hujus Puráṇae versio Anglica a Wilson cum prolegomenis et annotationibus praestantissimis anno 1840. Oxonii edita est. De codicibus Berolinensibus cf. Weber Catal. p. 144.

Codex egregius anno 1703 exaratus est. Folium 215. recentiore manu additum est. (Wilson 108.)

110.

Lit. Devan. Charta Ind. Foll. 236. Long. 13½. Lat. 5. Linn. foll. 3–21. 11. reliquorum 10.

Vishṇupuráṇam. (B.) Lib. I. Foll. 1–52[b]. Lib. II. Foll. 52[b]–83[b]. Lib. III. Foll. 83[b]–117[a]. IV. 117[a]–157[b]. V. 157[b]–216[b]. VI. 216[b]–236[a].

Codex Benaris anno 1740 exaratus est. Folia 3–21. nostro seculo addita sunt. (Wilson 107.)

---

[1] Verba corrupta sunt, de rebus cf., si placet, cod. 75. fol. 74[a].

[2] Codices et hic et infra षट्सूर्ये.

[3] Reliqui codices a disticho tertio incipiunt.